

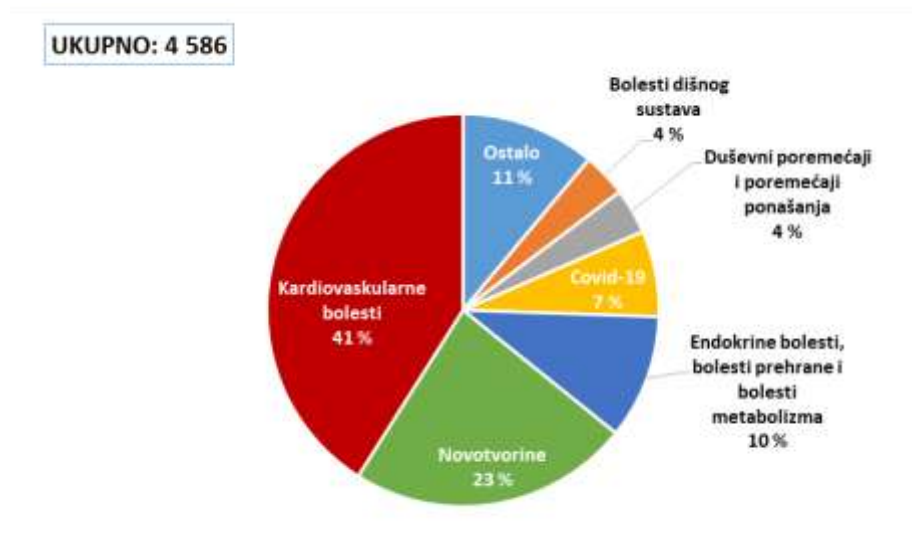
Smrtnost od kardiovaskularnih bolesti u Splitsko-dalmatinskoj županiji u osoba starije životne dobi u 2020. godini

Kardiovaskularne bolesti (bolesti cirkulacijskog sustava) vodeći su uzrok smrtnosti i obolijevanja u svijetu i u Hrvatskoj. Danas govorimo o njihovoj globalnoj epidemiji i stoga predstavljaju veliki javnozdravstveni problem.

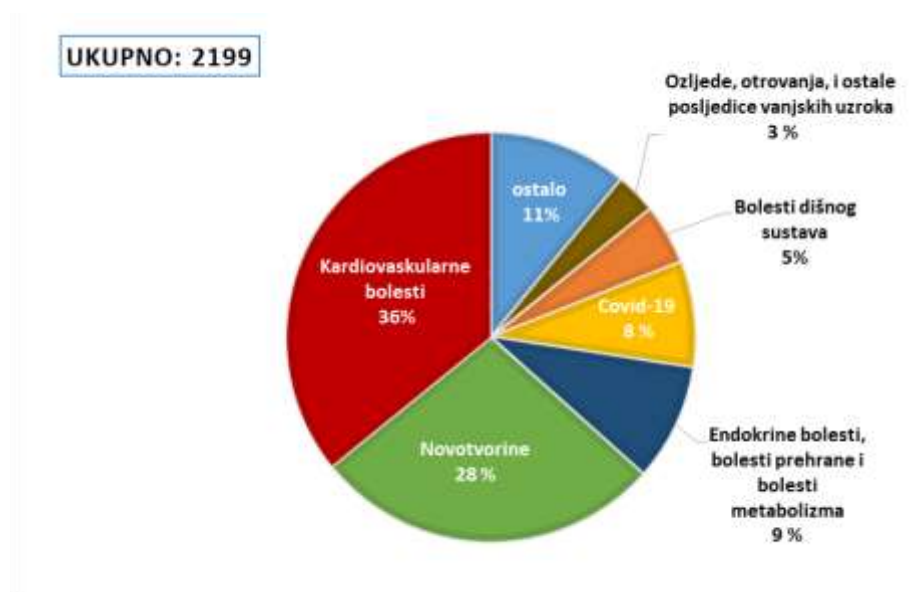
U Splitsko-dalmatinskoj županiji je 2020. godine umrlo ukupno 5439 osoba, od čega 4 586 u dobi od 65 i više godina. Od njih je 48% muškaraca i 52% žena starije dobi.

Vodeći uzrok smrti osoba starije dobi su kardiovaskularne bolesti sa 1 866 umrlih osoba i udjelom od 41% u ukupnom mortalitetu. Kod muškaraca je udio kardiovaskularnih bolesti u ukupnom mortalitetu bio 36%, a kod žena 45% (Slike 1, 2, 3).

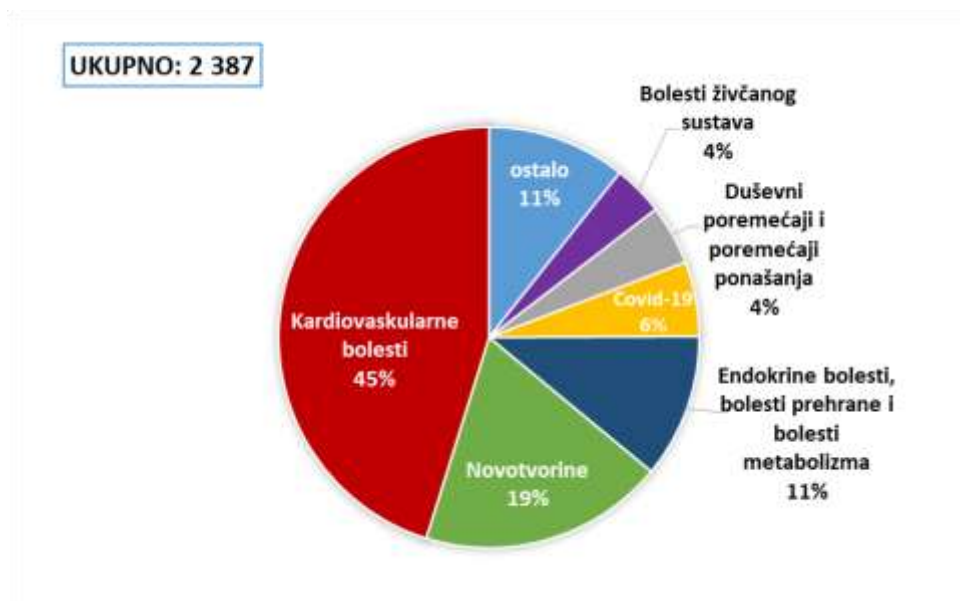
Slika 1. Uzroci smrti osoba starije dobi u Splitsko-dalmatinskoj županiji 2020. godine - ukupno

Slika 2. Uzroci smrti muškaraca starije dobi u Splitsko-dalmatinskoj županiji 2020. godine

Slika 3. Uzroci smrti žena starije dobi u Splitsko-dalmatinskoj županiji 2020. godine

Među 10 vodećih pojedinačnih uzroka smrti osoba starije dobi u Splitsko-dalmatinskoj županiji 2020. godine, koji u ukupnom mortalitetu starijih sudjeluju s 64 % nalazi se čak pet dijagnostičkih podskupina/dijagnoza iz skupine kardiovaskularnih bolesti. Na vrhu se nalaze hipertenzivne bolesti s udjelom od 11,1 % u ukupnom mortalitetu osoba u dobi 65 i više godina i Ishemijske bolesti srca s udjelom od 10,2 %. Na četvrtom mjestu su cerebrovaskularne bolesti s udjelom od 9 %, na devetom Insuficijencija srca s udjelom od 2,6 %, a na desetom mjestu ateroskleroza s udjelom od 2,3 % (Tablica 1).

Tablica 1. Rang ljestvica i udio 10 vodećih uzroka smrti u Splitsko-dalmatinskoj županiji osoba u dobi 65 i više godina, 2020. – ukupno

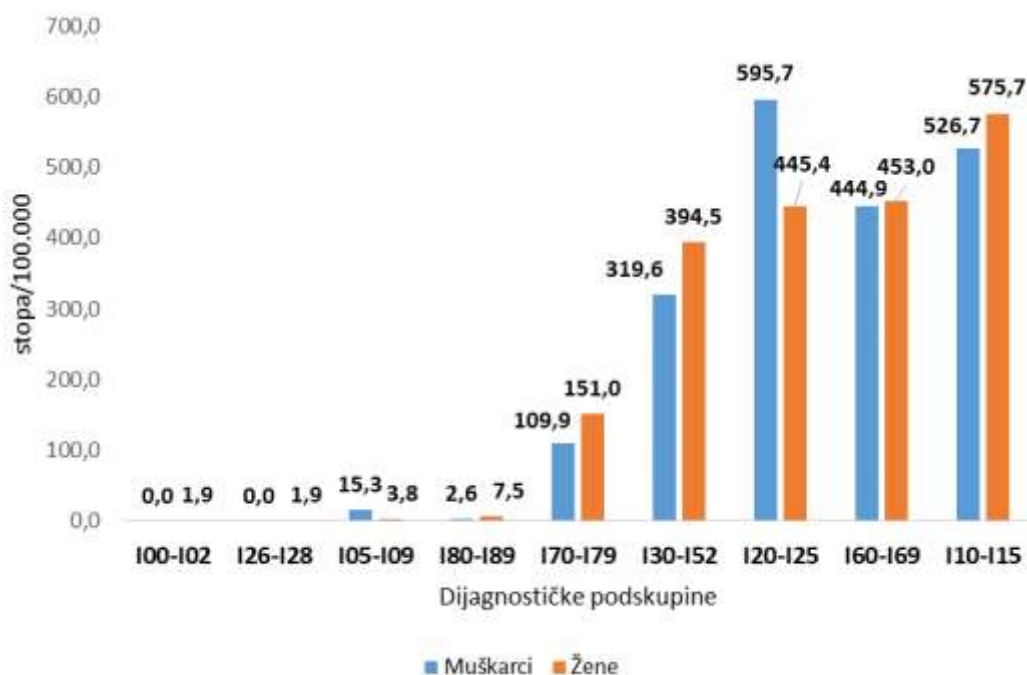
Šifra MKB-10	Dijagnoza	Broj	Udio %
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	511	11,14
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	469	10,23
E10-E14	Dijabetes melitus	465	10,14
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	414	9,03
U071	COVID -19	322	7,02
C33-C34	Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	223	4,86
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	205	4,47
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	122	2,66
I50	Insuficijencija srca	117	2,55
I70	Ateroskleroza	106	2,31
	Prvih 10 uzroka smrti	2954	64,41
	Ukupno umrli	4586	100,00

Najčešće dijagnostičke podskupine u ukupnom mortalitetu od kardiovaskularnih bolesti u Splitsko-dalmatinskoj županiji bile su hipertenzivne bolesti s udjelom od 27,4 % i ishemijske bolesti srca s udjelom od 25,1 %. Slijede cerebrovaskularne bolesti (22,2 %), Ostali oblici srčanih bolesti s udjelom od 17,9 %, bolesti arterija, arteriola i kapilara (6,6%), kronične reumatske srčane bolesti (0,4 %), bolesti vena, limfnih žila i limfnih čvorova (0,3 %), te akutna reumatska groznica (0,1 %) i plućna bolest srca i bolesti plućne cirkulacije (0,1%) (Tablica 2, slika 4).

Tablica 2. Umri zbog kardiovaskularnih bolesti u dobi 65 i više godina prema dijagnostičkim podskupinama u Splitsko-dalmatinskoj županiji 2020. godine (apsolutni broj, udio, stopa/100.000)

Dijagnostičke skupine	Šifra MKB-10	Broj umrlih	Udio %	Stopa/100.000
Hipertenzivne bolesti	I10-I15	511	27,4	554,9
Ishemične bolesti srca	I20-I25	469	25,1	509,3
Cerebrovaskularne bolesti	I60-I69	414	22,2	449,5
Ostali oblici srčane bolesti	I30-I52	334	17,9	362,7
Bolesti arterija, arteriola i kapilara	I70-I79	123	6,6	133,6
Kronične reumatske srčane bolesti	I05-I09	8	0,4	8,7
Bolesti vena, limfnih žila i limfnih čvorova	I80-I89	5	0,3	5,4
Akupna reumatska groznica	I00-I02	1	0,1	1,1
Plućna bolest srca i bolesti plućne cirkulacije	I26-I28	1	0,1	1,1
Kardiovaskularne bolesti ukupno	I00-I99	1866	100,0	2026,1

Slika 4. Smrtnost od kardiovaskularnih bolesti osoba starije dobi po pojedinim dijagnostičkim skupinama i spolu u Splitsko-dalmatinskoj županiji 2020. godine

Najčešća pojedinačna dijagnoza u mortalitetu od kardiovaskularnih bolesti u muškaraca i žena starije dobi je Hipertenzivna bolest srca, zatim slijede kronična ishemična bolest srca i infarkt nespecificiran. Na četvrtom mjestu kod muškaraca je akutni infarkt miokarda, a kod žena Insuficijencija srca. Na petom mjestu kod muškaraca je je insuficijencija srca, a kod žena ateroskleroza (Tablice 3-4).

Tablica 3. Najčešće dijagnoze u mortalitetu od kardiovaskularnih bolesti u muškaraca starije dobi u Splitsko-dalmatinskoj županiji 2020. godine

Dijagnoza	Šifra MKB-10	Broj	Udio %	Stopa/100.000
Hipertenzivna bolest srca	I11	191	24,2	488,3
Kronična ishemična bolest srca	I25	138	17,5	352,8
Infarkt, nespecificiran	I64	97	12,3	248,0
Akutni infarkt miokarda	I21	94	11,9	240,3
Insuficijencija srca	I50	39	4,9	99,7
5 najčešćih dijagnoza		559	70,9	1429,2
Kardiovaskularne bolesti ukupno		788	100,0	2014,7

Tablica 4. Najčešće dijagnoze u mortalitetu od kardiovaskularnih bolesti u žena starije dobi u Splitsko-dalmatinskoj županiji 2020. godine

Dijagnoza	Šifra MKB-10	Broj	Udio %	Stopa/100.000
Hipertenzivna bolest srca	I11	286	26,5	539,8
Kronična ishemična bolest srca	I25	172	16,0	324,6
Infarkt, nespecificiran	I64	121	11,2	228,4
Insuficijencija srca	I50	78	7,2	147,2
Ateroskleroza	I70	72	6,7	135,9
5 najčešćih dijagnoza		729	67,6	1375,9
Kardiovaskularne bolesti ukupno		1078	100,0	2034,6

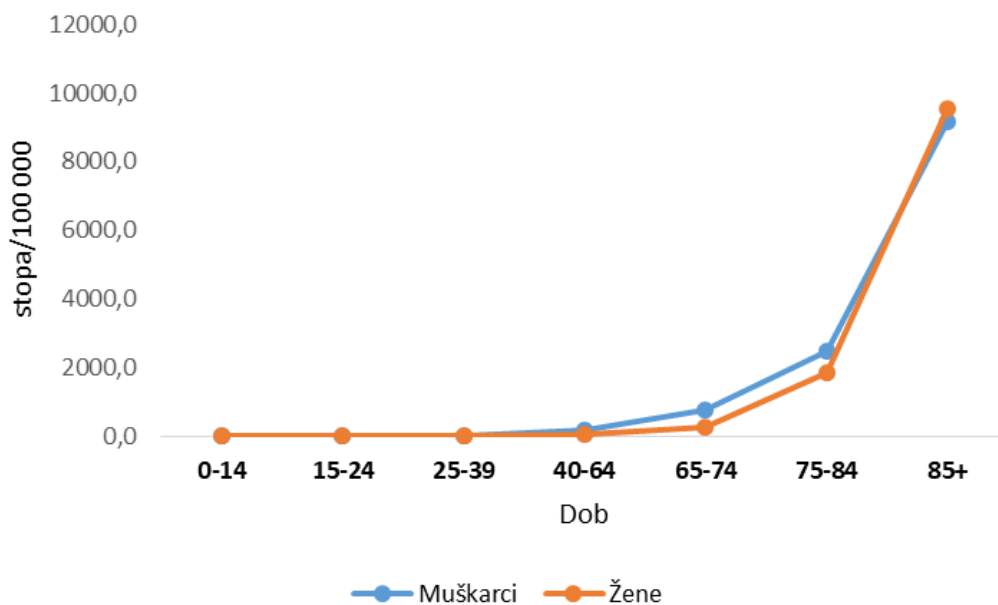
Analizirajući smrtnost od kardiovaskularnih bolesti prema dobi, vidimo da je 91,2 % umrlih starije od 65 godina (84,8 % u muškaraca i 96,5 % u žena). Od svih umrlih starije dobi u dobnoj skupini 65-74 godine je 13,7 % umrlih (22,5 % u muškaraca i 7,2 % u žena), u dobi 75-84 godine 33,2% (37,8 % u muškaraca i 29,9 % u žena), te u dobi od 85 i više godina 53,1 % umrlih (39,7 % u muškaraca i 62,9 % u žena). U dobnoj skupini 40-64 godina je 8,5% umrlih (14,5 % u muškaraca i 3,4 % u žena), te u dobi 20-39 godina 0,3% (0,6% muškaraca i 0,1% žena)(Tablica 5).

Tablica 5. Smrtnost od kardiovaskularnih bolesti po dobi i spolu u Splitsko-dalmatinskoj županiji 2020. godine (broj, udio i stopa)

Dobna skupina	Ukupno			Muškarci			Žene		
	Broj	Udio %	Stopa /100.000	Broj	Udio %	Stopa /100.000	Broj	Udio %	Stopa /100.000
0-14	1	0,0	1,5	1	0,1	3,0	0	0,0	0,0
15-24	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
25-39	7	0,3	8,1	6	0,6	13,5	1	0,1	2,4
40-64	173	8,5	113,6	135	14,5	178,1	38	3,4	49,7
65+	1866	91,2	2026,1	788	84,7	2014,7	1078	96,5	2034,6
Ukupno	2047	100,0	457,5	930	100,0	423,9	1117	100,0	489,8
65-74	255	13,7	488,6	177	22,5	745,8	78	7,2	274,1
75-84	620	33,2	2109,1	298	37,8	2489,1	322	29,9	1848,0
85+	991	53,1	9429,1	313	39,7	9184,3	678	62,9	9546,6

Analiza smrtnosti po dobi u Splitsko-dalmatinskoj županiji u 2020. godini pokazuje da, kako u muškaraca tako i žena, stope mortaliteta za kardiovaskularne bolesti ukupno rastu s dobi i više su u muškaraca nego u žena, osim u najstarijoj dobnoj skupini (85+), u kojoj su dobno-specifične stope za kardiovaskularne bolesti više kod žena (Slika 5).

Slika 5. Smrtnost od kardiovaskularnih bolesti po dobi i spolu u Splitsko-dalmatinskoj županiji 2020. godine

S obzirom na veliko opterećenje koje nose kardiovaskularne bolesti podaci o smrtnosti važan su izvor pokazatelja koje možemo dobiti iz rutinske statistike kako bi se moglo odlučivati o prioritetima i zdravstvenoj strategiji, poboljšati prevenciju, te poduzeti odgovarajuće aktivnosti prema prioritetima. Prikazani gerontološki javnozdravstveni pokazatelji potvrđuju veličinu problema kardiovaskularnih bolesti u osoba starije dobi u Splitsko-dalmatinskoj županiji.

Hrvatska u ovom trenutku nema strategiju prevencije i kontrole bolesti srca i krvnih žila. Nacionalni program prevencije kardiovaskularnih bolesti donesen je u rujnu 2001. godine, međutim do njegove operacionalizacije i sustavnog provođenja nije došlo. Definiranje strateških okvira za provođenje mjera primarne, sekundarne prevencije i kontrolu bolesti srca i krvnih žila preduvjet je za učinkovito smanjenje tereta ovih bolesti koje nosi stanovništvo Splitsko-dalmatinske županije i Hrvatske.

Literatura:

1. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Kardiovaskularne bolesti u Republici Hrvatskoj, Zagreb, 2022.
2. Ministarstvo zdravstva Republike Hrvatske. Akcijski plan za prevenciju i nadzor nad kroničnim nezaraznim bolestima 2020. - 2026., Zagreb, 2020.
3. Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije. Baza podataka o smrtnosti stanovništva Splitsko-dalmatinske županije 2020. godine, Split
4. Državni zavod za statistiku. Procjena stanovništva Republike Hrvatske u 2020., Zagreb, 2021.